

Közönségesen meglérően győzödve a legközelebbi 1832-től fogva 1836ig tartott Ország Gyűlés arról mily megmérhetően azon nyereség, mely a *Törvénytől*, a kereskedésre hárítják, az íly nemű vállalkozatot a Törvény tiltása alá véve, egyszerűen pedig a 25ik Törvényezéssel 160 szakaszában azon Vonatkozik, mellyben a *Vasutak* építése legkivánatosabb, különösen kijelölve: azoknak középpontjára Pest Városát, mint szereleset helyzettel fogva a honi kereskedés virágzásba hozatalára legalábbosabban, rúzsa ki. Ezért vasúlyáló egyike Pesttől Bécsig az Austriai határszakig lévő vonandó; kétséget nem szenned: hogy a Duna balpartján történendő Vasút az itthoni Ország gyűlési elhatározás alkalmával fentőre vétettek minden azon hasznokat, melyek abban, Pest, Pozsony, és illatosleg Debreczen Városunkban kíván, az azon part-oldalon fekvő számos Vármegyre, 's azoknak lakására, de magára az egész Ország, 's a nemzeti iparra is járulni fognak.

Ha Magyarország terképét megrakintjük, nyilván látható, mily keletű lesz honunkra nevezve a Dunának balpartján építendő Vasút, és az ez általi közlekedés, és melynek ingyely Pest, 's honi kereskedésre törvény által is kijelölt középpontja az Ország legnevezetesebb kereskedő-városaival Pozsonyjal, és Debreczennel, 's az ezek között fekvő kereskedést öröök népes helyiségekkel — sőtsem sem hid, mely egyeb fránt is különböző viszontagságokkal kíván töve, sem más vasuti akadály által felbe nem szakszorra — egybe kapcsolhatók, és a mellé vezető a Ferdinand Császári ejszaki vasúlyával leendő összekötetés által Ausztriával nagy részével, nem különösebb Morva, Szilézia, 's a felső Országokkal, 's a többi ejszak-európai tartományokkal, hol a magyar termékek nyereséges árbevételek, egyenes drámahegy istenhetik.

A mint tehet ezen a Dunának balpartján építende Vasút a honi kereskedés, és jelesen annak középpontja Pest városa legnagyobb érdekeiben fekszik: úgy műltó aggodalmat gerjeszt, bennink azon körülmeny: hogy, mint több hírhűbben különösen T. Pozsony Vármegye múlt 1839ik évi december 24-én tartott Közgyűlésein nyilvánossá tett: Határozatából érthető volt, a balparti mint honunkra nézve leghasznosabb vasut létesítéséhez egy 's' Duna másik partján építendő szándékolt vasutnak tárgyalásba által határolhatatnánk, és miután mind a két Vasutnak némi tokinterben különböző érdeke van; 's mint 's' balparti vasut felett a jobbparti elszállásával nem bíthat: úgy a jelenleg kevesebb tervezett jobbparti a balpartnak szemmel előkezdendő építésben legkisebb gátul azon szolgálhat; annyival kevésbé: mivel — mint Ta. Pozsony Vármegyének fontosított határozatában is körülmenyben kimerített: — Honunkra tekintivén minél a kettő egymásba utakozás nélkül rendelhető. De ezen két vasut fenntartása az által is körülmeny kívül tételezik, hogy minél a kettőnek vonalai a Duna által is témában láthatóan leánylávin elválasztva; ennélfogva minden a hal, minden pedig a jobbparti földterület saját termékeivel, 's arra szüksékkal a vasutnak külön, és fenmaradhatására elegendő fogalatostagot nyújtani, azon kívül minden a két vasutnak a maga, tudniliuk. Hasonló kereskedésre, és mi eszel összakapcsolva van, előmenyítés érdekeiben lévén építendő: egyik a másiknak építhetést egyébbként is ki nem rekeszti, továbbá — nem tekintve ezzel Magyarország balparti részének tervezett helyzetét — az ezen oldalt Vasút már csak a kereskedési érdekként szempontjából is kivánatosabb, mivel a honi termesztémyének piaza nem Buda, hanem Pest lévén, ide a révő az illető vonalon egymáson, más időszig — a többi nyereséggel, juthatand. De különben is a 's' Duna' balpartján inkább több kivátható termék és áruvek léteznek, mint a jobb oldalon, melyek a föld természeti helyzeténdő fogva a 's' Duna folyamon fel, 's lefelé mindig a pesti oldalon, vagy ha a' balparti központosításnak, Valamint azon szücsedet készítet: hogy a 's' Duna balpartján az országnak azon figyelmet érdemlő alsó része van, melyről általában természettől gazdagabb megoldástott, mindeddig azon okból, mivel nem voltak körülkeredés eszközök, bő termékeit vagy épenn nem, vagy pedig eszközök részben adhatnak el; holott az által, ha a' balparti vasut létesül, az Országnak nagyobb, 's legtermékenyebb részéről, 's mi több, Erdély Országgal is összakapcsolhatatnál, melyről különösen is eset a' baleldalról lehető, 's okvetlenül azon következtetést hozzá maga után: hogy az Országnak ezen részének is a Nemzeti ipar, 's honi kereskedés virágzásra jönne, 's nélküli, hogy az ezt a jobbparti rész az által valódi kárt szennedne.

Mivel tehát ily körülmenyek könt a balparti, vagy is *középponti canthalak* léteznek az ország nagy részének érdeke magával hozzá; mint bár hiszünk körülkereséseknek érziük magunkat a' font előadott rö fontosági okokból, egyszerűen a' T. Pozsony vármegye által felkészítettük hivatalozza, a' jelenleg egybegyült ország Kuraí és Rendehez azon alázatos kérlellemmal járulni: hogy a' Duna balparti vasúlyá, mint úgy szólvan az egész magyar kereskedés érdekeben alapuló, és a' jobbparton építendő szándékoltat átszüntető díkzökö, mindeközött lőré begettassék.

Költ Pesten 1840-k évi Január 11-én tartatott Tanács Üléseiből.

Szabó Károly

Pest Város'

Tanácsa 's választott Polgársága.

Pozsony Vármegyének a' Dunának bal partján (a' pesti oldalon) vezetendő Vas-úti vonal iránt a többi Megyékhez, 1839^{eszt.} eszt. Decemb. 2^{ba} intézett

Kör-Levele.

Nagymellékleti 'a' f. Márton az ország köz javának és honi kereskedésüknek előmozdítására alkotott 1838ik évi 25ik törvénycikkely több vasútvonalat és ezek közül különösen ism szakszámukat ism pontjában Pestről Bécsfelé Ausztriába határozólag, 4ikben pedig Pestről Morva és Szilézia szeléig, vagyis 7ik pont alatt szintén Pestről Erdélyig vezető vonalokat nem csak kijelöl, hanem a' 11ik pontnak tartalma szerint részletesen is a' törvény általuk elhatárolt összknak és a' törvény engedély kedvezéseknek használatara alkalmasnak kijelenté, ezeknek létesülhetése iránt kötegségesdérűn már amilyen kevésbé lehet, minthogy ezen jellel a' Dunának bal partjához vezető vonalra, a' törvény biztosításánál fogva, már vállalkozó társaság is, és pedig olyan alakult, mely nagy költsége került, söt meg is viszágol a helyezéknél talált terveivel, rajzaival, nemkülönösen költségvetésével készül általa, e' vállalatnak teljesítését nemileg az által is biztosítja, hogy a' részvűvel kibocsátása, következőleg azon tulajdonos által fizetni szokott pénzeknek hosszédele előtt már megtártott elümunkálásokra fordított tetemes költségeit egyedül a' tervezett vonalnak létrejövetele soréhez viszsa, ha tekintjük továbbá, hogy a' nagymellettőjű m. kir. Helytartónak is ezen balparti vonalt a' törvényben érintettnek és ennek kedvezésére érdemessék megismertetve, az elümunkálásokhoz gyároltak kezük nyomtja végett minden több izben felszólítást, — illy körmeléknél logya valamint egy részről a' vonalak létrejövetelet, a vállalkozó törleszagnak én érdekkében feküdő látuk: úgy más részről — köz tekintetekből menve ki — meg vagyunk győződve arról, hogy fontebb érintést törvényünk annak építhetőtől köszönhetően biztosította. —

Hogy bár Sina György a' Duna jobb partján Bécsről Badáig szintre vasutat építeni szándkozik, köz tudományra vagyon, 's épen ezen két törv egyszerűsítéséből eredő kérdések iránt a' felek közötti vitatkozások okoznak, hogy a' balparti vonalak törvény-engedély létesülése, a' kör érdekelnek tetemes haramradásával, mai napig akadályoztak. — Num széjünk, a' Duna jobb partján építendő vasutának bármely esélyek alkalmát is elérje gürdítései; mert a' fentebb érintett 1838ik évi 25ik törvénycikkely bizonyára nom a' nemzeti ipar, még amily is felébb esély kereskedést sorraszt a' elfoglalásra egyszerűsítés szolgáló megszorításokra, hanam a' kevéséseknek még inkább bővíteni a' akadályok elhárítására vagyon irányozva, minthogy különben a' vonalak kijelölése által a' vállalkozóknak, a költséges elümunkálások megtoldásával, ezzel príncipalisan veszegélyezésre csel vettetett valna, mi egy törvényhozó testnek igazságával és egyeneségével meg nem fér, valamint a' törvény biztosításának megszüntetése mellett a' hazának hitelét is örökre elrontná: véleményünk tehát egyedül az, hogy a' balparti útnak létrejövetelet semmi másfél tekintetek nem gátolhatják, és hogy a' vasúti vonalakból Hazánkra nézendő hasznokat tekintve, a' jobbpartnál csatlárnyosabb. —

Mi ebbeli teljes megrázódásunkon alapuló véleményünknek első részét illati: az annyiszor érintett 1838iki 25ik törvénycikkely első szakaszában, Pest városától, végpontkép morva és sziléziai országoknak határá, ügysszint Pestről Bécsfelé ausztriának határozólag tüzetet ki; mivel az ausztriai határszélek egy részben; morva- és sziléziának pedig országunkra nézve kirekeszíté Pest városától véve, a' Dunának balpartján léteznek, a' balparti vonalak törvényben foglaltatásai kötésighez hozni annyivalinkább nem lehet, minthogy az iránta tett előleges munkálatokat, mint fonteleg érinthük, a' nagymellettőjű m. kir. Helytartónak is, közönetet érdemlő készéggel előmozdítani méltózatott.

Du továbbá bár Sina György a' balparti vasútat azért sem ellenzeti, mivel a' budapesti államhábi iránti szárzodásnak kötése alkalmaval, a' magyar rámber és több érek megnyerése végett önmaga földművelőkkel említi meg 1838ik évi kis-asszonybava 20réb becsüli és az országos választmánynak jelentése mellel 8-ik szint slat előforduló nyilatkozásainak 10-ik szakaszában azt: hogy Pest városától Vácnak menendő balparti vasút a' hid jövedelmié tetemesen fogja esorbálni; mely az országos választmány által is tekintetére vétetett nyilatkozás minden határozatnak figyelmezt annyival inkább megteremeli, minthogy azon általunk épen nem reményelt esetre: ha endiillik a' létező a' többivel egyformára erősével bicó törvények nyilvánnya értelme ellenre a' balparti vasútnak létrejövetele bármiből gátoltatnák, — a' hid iránt kötött szerződésben engedély érek száma a' megállapított rámber,

mint egyik legérdekesb alapjáról megfórtott, egysálaban meg nem állhatna; következéleg a' szerződésnek megváltoztatás elkerülhetetlenül szükségesével járunk. Ha folytatolag a' balparti vasutának leforgó kedvező körülmenyeit tekintjük, ezek annak felülmúltával tökéletesen biztosítják, mert ezen vonal az országnak fővárosát Pestet, a' legfontosabb kereskedő városukkal, ugy mint Pozsonnyal és Debrecennel egyesíti, nem különben használnak több megyéit, melyek az áldottabak közé tartoznak, és 4 millión feletti népességgel bírnak, hozzájuk egyaránt érintésbe; ha pedig ennek egyszer a' Ferdinand Császár nevet viselő ejszaki vasútal ausztriának Günsendorf helységétől (hol tudniillik a' vanú Bécsig és Brunnig már itt) Pozsony felé építendő szárnyvonali által összekapcsoltatik, használunk balparti, következőleg sokkal magasabb része, ausztriával, morva, szilézia, osztrák szággal, és ejszakra fokú egyéb tartományokkal, melyekben a' magyar termékek legényereségeből ezikkelyek, eszakon közvetetten kereskedési viszonyba járunk, és mivel azon pályá a' Dunán keresztül nem vezetetik, a' legkönyebb a' előkelőbb közlekedésre anyival inkább nyújt bátoros kilátást, minthogy morva, szilézia, osztrák szággal a' egyéb ejszaki tartományokban rajta utazandó személyek és viendő belülről termesztések, Günsendorftól egyméseren és ugyan szakadáron vasútpályára juthatnak rendelkezési helyükre, minden ellenben a' jobbparti vonalon cs. kir. Bécsvárosnak kerülnek kelleik, hol a' portékának egyik pályára a' másikra való átirányítás, ugy a' személyek iránti időt megtartó rendőri szabályok, a' gyors közelkedést fejezőbb nehezítik.

Mintán végtére ezen kör érdekeket szoknárműhöz is emeli, hogy a' minden a' görberőre készülő vasutakhoz kivánatot támogatni és gépelyekért a' pénz külföldre vitték, a' balparti vasut még eleinte csak hirtőre leendő alkalmazva, ehhez a' magyar vas meg is használhatni lesz, következőleg a' pénz bejön és ben marad ekkép készszeresen is nyertes használban, mindenben felhőzetű okoknál fogva országgyűlés következetben utasításul adtuk az érdeklött dunabalparti, vagyis juhban elszínezve középponti magyar vasútának teljes pártolását, nemkülönben minden akadályok elleni átlátnazását; és egyszerűen az országos kivánatuk sorába felvettetni hárastunk a' is: hogy mintán a' Ferdinand Császár ejszaki vasutáraság, és a' mellett mi is tölvenyünkön é Felszígérhez kegyelmes Királyunkhoz a' végét, hogy az ejszaki társágunk Günsendorfról Pozsonyba (hol már egy vasút, tudniillik a' nagyszombati, épül is) lehetségesképpen egyszerű irányban vezető származónak építhetető legmegszűnésekben megengedni meítőtársakk, erre azonban mindenkorig válasz nem érkezett; ezen származónak, ugyanis az 1834-i törvényezékkelyezőjükkel slágerhatalma legtelik, mindenből még legbiztosabb módon, kiesszükölnések, s e' véget, mintán annak egy része ausztriához, hogy a' magyar tárrányhoz testnekk hatósága nem terjed, lenne vezetendő, és az engedélymalás egyszerűl é Felszígérnek kegyelmeirol függne, az országos Rendek részével egy alázatos felirás terjesztéssel fel; mi által minélkutáma különösen rauunk, de általában az egész országról szó is, az ábajtott hasznos ezált elérni teljes bizonyossággal reménylik, elből így hazafül indulattal párosul kívántunknak és adott utasításunknak pártolására a' elősegítésére Nagyságokat, Kegyelemeket nyújtásáson és barátsgáson felszólítjuk, megkérünk egyneműsünket, hogy ez iránt (és pedig minthogy minden ország az országos tanácskozásnak tárgya leend) követkeket minél előbb elhatározó utasítással ellátui szíveskedjenek.

